

Гетьман Галина Миколаївна,
асистент кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук

ЩОДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕТЕКТИВІВ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЗІ СПЕЦІАЛІСТАМИ- ЕКОНОМІСТАМИ

До сьогодні, досудове розслідування кримінальних правопорушень в економічній сфері України здійснювалося різними органами, серед яких, відповідно до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України, органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, відповідний відділ Служби безпеки України, а також слідчі органів Національної поліції.

Метою створення такого органу, відповідно до проекту Закону України «Про бюро економічної безпеки України», є не лише запобігання, попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень в економічній сфері, а й усунення розосередження функцій здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень в економічній сфері різними органами та наділення підслідністю одного органу – Бюро економічної безпеки України,

У даному аспекті, слід згадати, що в ході проведення реформування органів прокуратури, закономірними були суттєві зміни в законодавстві України, відповідно до яких прокурора та слідчого, свого часу, було позбавлено права призначати проведення ревізій. Хоча слідчі та прокурори продовжували звертатися до слідчих суддів із клопотаннями про призначення позапланових перевірок та виїзних ревізій. При цьому слідчі судді по різному вирішували питання, щодо розгляду таких клопотань.

Позбавлення такого права слідчих та прокурорів призвело до неможливості відкриття кримінальних проваджень до моменту отримання відповідних заяв про вчинене кримінальне правопорушення в економічній сфері чи до моменту отримання відповідної інформації від органів, які уповноважені державою проводити перевірки. Що, у свою чергу, створило низку дискусійних питань.

У цьому аспекті виникла необхідність та актуальність розвитку й поширення взаємодії органів досудового розслідування з державними органами, які уповноважені проводити планові та позапланові перевірки, а також з відповідними спеціалістами та експертами, під час досудового розслідування кримінальних проваджень в економічній сфері.

Ефективність діяльності детективів БЕБ України у взаємодії зі спеціалістами-економістами може сприяти швидкому виявленню кримінального правопорушення в економічній сфері, своєчасному застосуванню відповідних заходів забезпечення кримінального

провадження та проведенню відповідних слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

В умовах такої взаємодії детективів БЕБ України та спеціаліста-економіста можуть бути виявлені необхідні для початку досудового розслідування обставини, а також зібрані відповідні фактичні дані, які не можуть бути отримані окремо детективом БЕБ України чи спеціалістом-економістом поза їх цілеспрямованою взаємодією у найкоротші строки. При цьому, виходячи з положень проекту Закону України «Про бюро економічної безпеки України», зокрема на підставі аналізу ст. 4, основними завданнями під час взаємодії, можуть бути:

- встановлення документів, що характеризують вчинення незаконних економічних операцій, а також документів з ознаками матеріальної й інтелектуальної підробки;

- вилучення документів, які містять ознаки здійснення незаконних економічних операцій;

- визначення значення виявлених документів або окремих їх частин в яких містяться ознаки незаконних економічних операцій;

- вилучення відповідних документів, які містять ознаки незаконних економічних операцій, які можуть мати значення для кримінального провадження під час здійснення досудового розслідування;

- встановлення відповідних посадових осіб, до компетенції яких належить оформлення відповідних документів під час здійснення економічних операцій;

- визначення процесуального порядку та особливостей щодо збереження вилучених документів;

- встановлення порядку документообігу в певній організації та специфіки документального оформлення відповідних економічних операцій, які є предметом дослідження у кримінальному провадженні;

- на підставі виявлення та вилучення документів, що містять ознаки здійснення незаконних економічних операцій, призначення та проведення експертних досліджень тощо.

Такий перелік завдань під час взаємодії детективів БЕБ України та спеціаліста-економіста не є вичерпним. Однак, погоджена діяльність, як один із напрямів, спільна співпраця, що поєднана метою розкриття кримінальних правопорушень, є не лише однією з підстав ефективного досудового розслідування в сфері економічної злочинності й може сприяти належній оцінці ризиків, своєчасній ідентифікації протиправних загроз та їх відверненню, протидії системним кримінальним явищам, створенню єдиної методології протидії кримінальним правопорушенням проти фінансових інтересів держави, створенню шляхів мінімізації ризиків протиправного тиску через використання правоохоронних повноважень.